

de faptul că în observația de la pagina 54 se explică vechile teme, considerăm că ar fi fost mai simplu să se redea numai împărțirea clasică pe teme.

În ceea ce privește verbele, spre deosebire de A. Leskien, A. M. Selișcev, St. Słoński, K. Mircev, St. Kul'bakin, N. van Wijk, care impart verbele tematice în 4 clase sau conjugări, Nikiforov distinge numai 2 conjugări. Clasificarea lui Leskien după tema prezentului este mai adecvată, cu atât mai mult cu cât chiar Nikiforov din conjugarea a III-a formează subgrupa înmuiată a conjugării I. Deci simplificarea nu reprezintă o ușurare în clasificare.

Capitolul al V-lea intitulat *Cele mai importante particularități sintactice* tratează întrebuintarea predicatului, folosirea cazurilor, exprimarea negației și propoziția compusă. Sint prezentate în mod concis trăsăturile specifice ale sintaxei slave vechi.

Ultimul capitol — *Lexicul traducerilor paleoslave* prezintă un interes deosebit, fiind un capitol original, foarte rar tratat în alte manuale și util pentru cercetători.

Manualul, care se prezintă ca un tot unitar, se încheie cu câteva texte din cele mai importante monumente de limbă, urmate de 2 pagini de vocabular.

Lucrarea, în ansamblu, este încheată, interesantă și bine documentată.

Traducătorul, prof. I. D. Negrescu, care și-a asumat sarcina de a prezenta în limba română acest manual, a depus o muncă ce-i face cinste. Dar, pe lângă merite incontestabile, traducerea prezintă și unele lipsuri, deoarece traducătorul s-a izbit de anumite greutăți cărora nu le-a putut face față, nefiind familiarizat cu terminologia de specialitate. Astfel traducerea a intitulat-o *Limba paleoslavă*, deși acest termen este astăzi ieșit din uz, fiind înlocuit cu termenul *slavă veche*. La tabloul consoanelor de la pagina 37, ca și în paginile următoare, pentru consoane se folosesc termenii: *prelinguale, mediolinguale, postlinguale*, neobișnuiți în terminologia noastră lingvistică.

O altă observație pe care vrem s-o facem se referă la redarea numelor proprii, respectiv a denumirilor monumentelor de slavă veche. Pe lângă unele titluri judicios redade, traducătorul a creat și unele numiri improprii. Astfel *Киевские сказки* au fost traduse prin *Foițele de la Kiev*, iar *Хулагодарские сказки* prin *Foițele de la Hilandar*. Termenul *foițe* este impropriu, neadecvat, cu atât mai mult cu cât, pe de o parte, diminutivul *foițe* nu corespunde întru totul formei diminutive din limba rusă, iar pe de altă parte, în alte tratate sau manuale apare denumirea de *foi* sau *fragmente*.

Tot în legătură cu denumirea monumentelor de limbă trebuie să relevăm faptul că traducătorul a fost inconsecvent: uneori s-a ținut de textul original, în care titlurile tuturor monumentelor de limbă sînt redate integral în limba rusă, iar alteori s-a abătut de la textul original ajungînd la creații hibride, în care prima parte a titlului este tradusă din limba rusă iar în partea a doua se dă denumirea latină. Așa se explică de ce în traducere apar denumiri ca: *Tetraevangelul Zographensis, Manuscrisul Marianus, Sbornicul Clozianus, Manuscrisul Assemanianus și Manuscrisul Suprasliensis* (p. 18—22). Considerăm că era mai bine ca titlurile să fi fost redade în traducere, ca de pildă: *Tetraevangelul de la Zograf, Codicele sau Manuscrisul lui Assemani, Codicele lui Cloz* etc. și, eventual, în paranteză să fi fost indicate titlurile în limba latină, așa cum procedează de pildă St. Słoński².

Se observă uneori că traducătorul introduce în text și explicații proprii. Este drept că aceste explicații sînt date în paranteze, dar acestea nu se deosebesc cu nimic de cele folosite de autor și nici nu se semnalează nicăieri că sînt note ale traducătorului. Așa de pildă la *Savvina Kniga* se adaugă explicația *Cartea preotului Sava* (p. 21); la *titlo* se adaugă explicația *semnul prescurtării* (de 2 ori la p. 26). La lucrări științifice traducătorul nu poate interveni și modifica textul, sau dacă, totuși, intervenția este necesară, traducătorul are obligația de a semna la nota, explicația îi aparține.

² St. Słoński, *op. cit.*, pp. 9—10.